

se navadno v rahlih gredah in napravi mnogo škode s tem, da spodjeda koreninice mladih rastlin. Samica naredi nekaj centimetrov široko gnezdo z gladkimi stenami in vanj zleže kacic 200 jajčic. Gnezdo je malo pod površino zemlje in vanj pelje več zavitih hodnikov s površja zemlje in je po njih tako gnezdo lahko najti.

Bramorje preganjajo s tem, da iščejo njih gnezda, jajčica previdno pobere in jih pokončajo. Kje je gnezdo se ve po ovenelih spodjedenih rastlinah. Posamične bramorje pa viamo, če v luknjo vlijemo vode, kateri smo primešali malo petroleja. Bramorji pridejo potem iz zemlje. To delo se da najhitreje opravljati zjutraj zgodaj in se mora jako tiho ravnati, ker se sicer živali skrijejo v globokejša svoja zakotja. Tudi s kotranom namočena cunjka, katero zakopljemo v gredo, prežene bramorja. Bramorja tudi vjameš v cvetlične lonce, ako jih zakoplješ v zemljo zamašivši odtočno luknjo tako, da je vrhni rob 4 centimetre pod zemeljskim površjem. Četrtna lonca se napolni z vodo, v katero padajo bramorji in potonejo.

Tudi strigalice so škodljive, ker objedajo sadje, ako se prikažejo v večjem številu. Posebno rade objedajo grozdje, marelice in breskve, ali najdejo se pa tudi na jabelkah in hruškah. Strigalice dela škodo po noči; po dnevi se pa skrije v kak temen, hladen in vlažen kraj. Če položiš kje blizu tacega kraja, kjer strigalice delajo škodo povsesna sena ali slame, bodo se hitro vanjo naselile strigalice v velikem številu, katere lahko pokončaš, ako otreseš povsesno v vrelo vodo. Potem povsesna zopet lahko deneš na drevesa.

Kaj neprijeten gost so v vrtih tudi mravlje, ki ližejo sladek sok od sadja. Njih škoda je pa zaradi tega še večja, ker varujejo drevesne uši, od katerih sladkih izvržkov se žive. Mravlje jo tudi hitro potegnejo z dreves, s katerih smo obrali drevesne uši. Za preganjanje mravelj se je priporočalo že množino sredstev. Dobro je, če se okrog debela priveže goba v katere luknje si nasul zm'etega sladkorja. V tako gobo se zbere mnogo mravelj, katere potem s tem pokončaš, da gobo vtakneš v vrelo vodo. To lahko večkrat ponavljaš. Če so mravljišča v bližini, polijejo se z vrelo vodo.

Škodljivcem sadnemu drevju prištevati so tudi ose in sršeni. Posebno radi napadajo zrelo grozdje, marelice, breskve in hruške in včasih vse pojedjo, da sama koža ostane. Nekoliko te živali pokončaš s tem, če na drevje obešaš majhne stekleničice s sladkorno vodo, v katero se splazijo sladkosnedke in več ne najdejo izhoda in poginejo. Najbolje je pa pokončavati gnezda, pri čemur je pa treba previdno postopati, ker ose in sršeni hudo pikajo. Gnezda je najbolje pokončavati po noči, ko so vse ose ali sršeni zbrani. Če so ose ali sršeni v zemlji ali otlem drevesu, se pokončajo, če se prižge žveplenka (žvepleni trak) in dene v izhodno luknjo, katera se potem hitro zadela.

Marelicam in boljšim hruškam je jako škodljiva rudečenožna drevesna stenica. Ta stenica izvleče iz sadu najboljši sok, da potem nima nobenega okusa. Ta mrčes

so prejšnje čase imeli za neškodljivega, dokler ga niso bolje poznali. Nekateri so celo trdili, da je koristen, ker pokonča semtertja tudi kako ličinko. Škoda je pa mnogo večja, nego korist, zato ga pa preganja vsak umen vrtnar. Lahko je spoznati ta mrčes, ker je ploščat, stenici podoben, rudečežolt in rudečih nog in tipalnic. Največ je tega mrčesa na drevju, kadar sadje začenja zoreti, tedaj naj se obira in pokončava. (Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Brst. Brst raste na svitem pa tudi v senci. Samo prav temni gozdi mu ne ugajajo. Zemlja za to drevo mora biti vlažna. Posebno dobro uspeva, če se zaseje vmes mej bukovje in hrastovje, dokler je še majhno, da ni preveč sence. Brstov les je za razno porabo. Listje rade jedo govedi pa tudi prašiči, če se zeleno osmuče.

Breskve. Mnogi mislijo, da breskve kakor trta in marelice najbolje uspevajo, če so posajene ob kaki steni na južni strani. To mnenje je pa napačno. Breskev pač zahteva gorko in zavarovano lego v vrtu, ali uspeva najbolje kot drevo na prostem. Breskve, ki stoje na samem pozneje cveto, kar je pa ravno dobro. Breskve že tako pomladi najprej cveto in breskev na južni strani kacega zidu cvete pa še kacic deset dnij popreje, nego bi stalo na prostem. Cvetje je pa občutljivo proti mrazu. Ker ob steni breskev še prej cvete, je torej še večja nevarnost, da jej ponočni mraz v zgodnji pomladi škoduje. Poleti pa tudi vročina v taci legah ne de dobro breskvam. Če se že breskev sadi ob steni, mora se le ob vzhodni strani, kjer ni tako gorko, da pomladi prehitro ne cvete.

Poučni in zabavni del.

Sijam in Sijamci.

Paslednji čas se je po časopisih jako pogosto čitalo kaj o Sijamu. Razpor mej Francijo in Sijamom je bil obrnil pozornost na poslednjo državo. Tudi mi smatramo za svojo dolžnost čitatelje „Novic“ nekoliko seznaniti s to državo. V jugovzhodni Aziji je jako velik polotok Zadnja Indija. Na tem polotoku je bilo več držav, ki so pa vse zgubile že svojo samostojnost, izimši Sijama, katerega se dosedaj še ni polastila nobena evropska velvlast. Sijam leži v tropičnem pasu od 4° do 20° stopinje severne širjave, in ima torej vroče podnebje in svoj deževni in suhi čas. V Bangkoku glavnem sijamskem mestu je letna gorkota precej enakomerna. V aprilu imajo 29°, v decembru 25° stopinj gorkote po Celziju. Začetek aprila je najgorkejši čas v letu in v njem se začenja deževje. Proti koncu meseca je pa že hladneje, ker močni dež zrak nekoliko ohladi. Posebno so v tem času hladne noči. Tedaj v Sijamu prevladujejo južni in vzhodni vetrovi. Dežuje redkokedaj ves dan. Za Evropejce je pa ta čas jako nezdrav. Jako lahko dobe grižo. Ta mesec Sijamci obdelujejo svoje njive in sejejo riž.

V maju je blizu tako kakor v aprilu. V juniji pa začenjajo vleči že zapadni vetrovi. Ta čas se v nekaterih krajih Evropejcev rada poloti mrzlica. V juliji je precej prijetno. Dežuje sicer še vedno, ali soparni vetrovi so

nekoliko shladili zrak. V avgustu pa deževje nekoliko pojenja. V septembru je pa navadno dež še huji nego v maju. Ceste in pota se v mnogih krajih preplavijo, vode iztopijo in tedaj je promet težaven. Tako vreme je tudi v oktobru in lahko rečem, da je to najneprijetnejši čas v letu. V novembru se shladi, deževje poneha, začne se hladni letni čas. Domačini se pritožujejo o mrazu, četudi je vedno taka vročina, kakor pri nas po letu. Hladni čas traja do februarja.

V Sijamu rastejo vsakovrstne tropične rastline. Vendar gozdi niso tako gosti kakor v Birmi. Veliki deli zemlje so veliki travniki, po katerih raste seženj visoka trava. Ob deževnem času se vse rastlinstvo oživi, a ob suhem pa nekako zaspi, nekaterim drevesom ob suhem vremenu celo odpade listje.

Kakor sploh vsa zapadna Indija ima tudi Sijam dosti divjih živalij tropičnega pasa, posebno več lepih tičev. Najnevarnejši žival je tiger, ki se skriva po gozdih in visoki travi. Tiger je v Zadnji Indiji tako rekoč doma. Izmej debelokožcev je pa posebno omeniti slona.

Sijam, katerega obdajajo razna evropska posestva, ima precej mešano prebivalstvo, kar že dokazuje, da je imel jako nemirno zgodovino, da so razni narodi prihajali in odhajali. Vseh prebivalcev je baje kacic 9 milijonov, in pride na jeden kvadratni kilometer le po najmanj ljudij. Sijamcev je tri milijone, poldrugi milijon je Kitajcev, 1 milijon Malajcev in 2 milijona tako imenovanih Laos. Potem so pa še Kambodžani in razni gorski rodovi. Narodopisne razmere tudi še niso točno preiskane in je tudi težko se spoznati v tej ljudski mešanici.

Sijamska država je jako stara in se tudi ne ve, kdaj se je ustanovila. Zgodovina te dežele je pa zgodovina vednih bojov in prekucij, ali natančno se ne da zasledovati. V kulturnem oziru sta se pa tukaj kakor sploh v Zadnji Indiji borila indijski in kitajski vpliv. Indijski vpliv je starši. Na indijski vpliv spominja sedanji jezik in pisava, pa tudi mnoge zgradbe. Druge zgradbe pa nam dokazujejo, da je bil tukaj tudi zgodaj kitajski vpliv. Če tudi je Sijam precej daleč od Kitaja, vendar so se često priseljevali prebivalci iz kraljestva srede, kakor imenujejo Kitajci radi svojo državo. Posebno ob velicijah in notranjih zmešnjavah je vselej več Kitajcev se izselilo v razne kraje Zadnje Indije. Pa tudi tako je nekaka, če tudi jako slaba vez mej Kitajci in Sijamom, Sijamci so večkrat pošiljali svoje odposlance na kitajski dvor. Sijamski kralj navadno imenuje kitajskega cesarja svojega staršega brata. (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Katoliško vseučilišče v Freiburgu je v poletnem semestru obiskavalo 179 dijakov. Bogoslovcev je bilo 81, pravoslovcev 63, modroslovcev pa 35. Švicarjev je 93, 46 jih je iz Nemčije, 17 pa Bolgarov, drugi so iz drugih držav. Na bogoslovni fakulteti je poučevalo 10 profesorjev, mej temi 8 dominikancev, na pravoslovni 13, na filozofski pa 16 in 2 privatna docenta. 16 profesorjev je Nemcev, 14 Švicarjev, 6

Francozov, 2 Avstrijca, 1 Španec, 1 Luksenburžan in 1 Belgijec.

Kako se preminjajo časi. Leta 1026. je dobila vsaka dvorna dama od nemške cesarice slednji dan bokal medice, polkrugi bokal vina, pet bokalov piva, jedno žemljo, jeden jajčen kruh, jedno mero krme za konja, na leto dvanajst kril in dva pajčolana. Tri dni se jej je moralo prej naznani, če je morala na potovanje, da si je oprala in popravila obleko. Cesarica Gizela je ukazala dvorno damo vpričo vseh dvornih žensk preteptati z brezovko, ker ni ves teden nič napredla. Leta 1131. je prišel k cesarju Rudolfu danski poslanik. Cesar je ukazal dvornemu norcu, da pokliče cesarico, ki pa ni utegnila priti, ker je ravne za cesarja jajčno jed pripravljala.

Novice.

— **Osobne vesti.** Učiteljica gospodična Melanija Sittig, dosedaj službujoča v Trbovljah, imenovana je za učiteljico na avstrijski ljudski šoli v Carigradu. Gospodična je že odpotovala na svoje novo mesto. — Kot odvetnik se je naselil v Postojini g. dr. D. Treo, ki je dosedaj služboval kot koncipijent v Celji. — Č. g. Fr. Rihar, kapelan v Železnikih, je prezentovan za župnijo Mekine. — Premješčen je č. g. Iv. Debelak, kapelan v Št. Lovrencu ob Temenici, začasno za farnega upravitelja v Žalno. — Na novo je umeščen, č. g. Iv. Meršolj, semeniški duhovnik v Ljubljani, za kapelana v Horjulu. — Za župnijo Javorje nad Škofjo Loko je prezentovan ondotni upravitelj, č. g. France Kregar. — V stalni pokoj je stopil, č. g. Jan. Eder, župnik v Mekinah, ter se je naselil v Zalog pri Cerkljah.

— **Prostovoljno gasilno društvo za Vič-Glince** priredi v svojo korist v nedeljo dne 10. t. m. ob 4. uri popoldne javno tombolo pred gostilno pri Ločnikarju na Glincah.

— **Slavnost 25letnice šempaskega tabora** se je odložila vsled naredbe namestništva v Trstu, ki je zaradi nevarnosti kolere prepovedalo vse slavnosti, shode itd. ob laški meji.

— **Umrli** je dne 4. t. m. č. gosp. zlatomašnik Ožbalt Prosen, ekspozit v Trbojah pri Smledniku v 87. letu svoje starosti. N. v. m. p.

— **Delitev daril ali premij konjerejcem.** Dne 2. septembra vršilo se je premiranje žrebetnih kobil v Bohinjski Bistrici. Darila podelil je vis. deželni zbor. Darila za najboljše plemenske kobile prejeli so sledeči gospodarji. 1.) J. Jeklar na Koprivniku 30 gld.; 2.) Martin Rozman v Bitnjah 20 gld.; 3.) Jož. Preželj v Poljah 15 gld.; 4.) Jan. Stare v Česnjicah 15 gld.; 5.) Urban Odar v Studoru 15 gld.; 6.) J. Bricelj v Česenjci 15 gld.; 7.) Jak. Arh v Bistrici 10 gld.; 8.) M. Žagar v Fužini 10 gld.; 9.) Anton Arh v Savici 10 gld.; 10.) Jan. Arh v Fužini 10 gld. — Presojevalna komisija sestavljena je bila: Načelnik Fr. Povše, predsednik konjerejskega odseka c. kr. kmetijske družbe; c. kr. ritmojster vitez Beutler; Gust. Pirc, tajnik c. kr. kmetijske družbe. — Dne 4. septembra vršilo se je premiranje plemenskih kobil v Lescah. Darila prejeli so: A. za žrebetne kobile: 1.) Jan. Cotelj iz Zgoš 35 gld.; 2.) Fr. Koselj iz Smukovč 20 gld.; 3.) Jan. Gogala iz Hraš 15 gld.; 4.) Jan. Avsenek iz Zgoš 15 gld.; 5.) Tom. Prešern iz Lesc 15 gld.; 6.) Jan. Šarl iz Kaplenk srebrno svetinjo; 7. France Dornik iz Podhoma srebrno svetinjo. — B. Za 3letne breje kobile: 1.) Jož. Resman z Brega 25 gld.; 2.) Jak. Baloh iz Smokuča 20 gld.; 3.) Jan. Mihelič iz Noš 15 gld.; 4.) Jož. Šarl iz Polč srebrno svetinjo; 5.) Jož. Preželj iz Polja srebrno svetinjo. — C. Za dve in enoletne žrebice: 1.) Jož. Gogala iz Nove vasi 10 gld.; 2.) Jakob Pristav z Vrbe 10 gld.; 3.) Janez Marovt iz Radovne

kov, prišla na sled trtni uši. Ker je namreč mrčes zelo majhen, zato je le mogoče zaslediti ga po posledkih tajnega in zlobnega početja njegovega. Vidni znaki pa se pokažejo navadno šele po 3—4 letih po naselitvi. S početka ali niso prirodni pogoji dovolj ugodni razploditvi trtne uši, posebno dokler se ona ne privadi novim razmeram, ali se pa trte več ali manj časa vspešno branijo. Kar naenkrat pa bukne, in v kratkem času ostanejo od lepih okrožnih vinogradov le suhi štori.

Ponekod skušali so trtno uš siloma iztrebiti. V to svrhu jeli so izkorenjevati in požigati vse količkaj sumljive trte, zemljo desinfikovati (razkuževati), sploh jako korenito postopati. Ko bi mogli vse količkaj okužene trte kot sumljive spoznati in vsako uš na ta način dobiti v svojo pest, po njej bi bilo. Toda priroda je pokroviteljica njena, in jo večkrat krije pred očmi razdraženega človeka. Zato pa tudi najbolj korenito postopanje nič ni hasnilo, kajti jedva so se začeli veseliti vmišljenega vspeha, kar se je pokazala hudobnica zopet na drugem bolj ali manj oddaljenem kraju. Zopet so trebili, in zopet jih je varalo. Enacih primerov imamo zlasti tam, kjer so še vedno vneti za tako brezvspešno ravnanje. Iz vsega tega torej razvidimo, da sami sebe varamo, ako smatramo za resnično zdrave vinograde le na videz zdrave, t. j. tiste, ki še niso uradno proglašeni za okužene. Radi tega ne smemo misliti da ima Štirski samo 5249 ha okuženih vinogradov, ki so že uradno proglašeni kot taki. Pripravimo se raji na huje ter smatrajmo vsaj dvakrat toliko ha za okužene.

V okrajih Celje, Maribor, Ptui, so uradno konstatovali trtno uš še le leta 1887. oziroma 1888., ko je že več sto ha skoro uničila. V takih razmerah — posebno če priroda pospešuje razploditev uši in pešanje trt — se je bati, da bodo čez deset let vsaj v južni Štirski ostale samo še pravljičice o današnjih vinogradih.

Ako gledamo z narodnogospodarskega stališča v to žalostno bodočnost, vidimo v duhu neprijetne slike, pekoče rane in popolen propad vinogradov v Štirski. Morda gledamo pri takem opazovanju malo preveč črno, kar se ne da tako hitro opravičiti. Bolje pa je v takih zadevah najhujše pričakovati in se že zdaj na to sestavno pripravljati. Kdor se še o pravem času pripravi na prihod neljubega gosta, on ne bo nikdar tako hudo čutil škodljive trtne uši, ko pa tisti, ki se vedno zanaša, češ da mu ni treba skrbeti, saj v njegovem vinogradu, v njegovem kraju še ni uši. Tako upanje navadno goljufa. Da so na pr. bizeljanci pred desetimi leti vedeli, kar danes vedo, ne bi kazale njih gorice toliko let golih reber, ne bi bili zgubili toliko dohodkov, ne bi jim bilo tako težko si opomoči, ko sedaj, ko so že gmotno opešali.

Pisatelj se kot učitelj na Štajarskem pred vsem ozira na štajarske razmere, ali tudi naše kranjske niso nič boljše. Skoro večina dolenjskih vinogradov je že okuženih in tudi vipavskim že preti jednaka nevarnost. Skoro bi rekli, da so Štajarci glavne težave že prestali, dočim nas še le čakajo. Zaradi tega je pa Belétova knjiga zlasti

nam dobro došla, kajti potrebno je, da se po vseh vinorodnih krajih do zadnje koče razširi pouk, kako varovati vinograde naše pred najnevarnejšo pokončevalko.

(Konec prihodnjič.)

Kmetijske raznoterosti.

Drag žrebec. Za žrebčarijo v Kisberu na Ogerskem kupili so štiriletnega žrebca za 72.000 gld.

Goveji gnoj je za zelenjavo najboljši izmej vseh živalskih gnojov, ker je mrzel in moker. V gorkejših, suhih peščenih ali apnenih tleh ga celo pogrešati ne moremo, ker ga ne moremo z ničemer nadomestiti. Tudi za mokra tla je boljši, kakor konjski gnoj. Le za mokra mrzla tla goveji gnoj ni. Poprej se mora vsaj nekoliko ugoditi in segniti, pa pomešati z ložjo prstjo, ali pa s kakim drugim gnojem.

Poučni in zabavni del.

Sijam in Sijamci.

(Dalje.)

Položaj ženske je sploh v zapadni indiji podoben položaju žene na Kitajskem. Ženske se bolj drže domovja in se posebno brigajo za gospodarstvo. Dekleta se zaroče jako mlade. Omože se navadno s šestnajstim letom. Možitve v otročjih letih kakor so v Prednji Indiji niso navadne. Mnogoženstvo je precej navadno, če tudi ni izključno v navadi. Pri budajistih večkrat vdovci ali vdove vstopijo v posebno društvo, zavežavši se, da se več ne ženijo ali može. Ženitve mej bližnjimi sorodniki v Sijamu niso navadne. Otroci navadno jako spoštujejo stariše.

Po dolinah je prebivalstvo jako gosto. Od tod pa prihaja, da so nekateri potovalci sijamsko prebivalstvo cenili celo na kacij 30 milijonov. Jako redko je pa prebivalstvo v višjih krajih, zlasti po gorah, če tudi je podnebje v goratih krajih v mnogem oziru ugodnejše.

Pri divjih narodih je še navadno kupovanje žensk. Ženin mora nevestinim starišem dati vsaj jednega roba, drugače ne sme neveste odpeljati od hiše. Vsameta se pa lahko, ali žena mora dalje ostati v hiši svojih starišev in njim delati. Roba, katerega stariši dobe za hčer pa ne smejo prodati.

Družbene razmere so uravnane podobno kakor v Prednji Indiji, če tudi se različni razredi tako strogo ne ločijo, ker je naravno, ker pri vednem prihajanju in odhajanju narodov se niso nobene navade popolnoma čisto ohranile.

Robstvo je v navadi. Posebno so robi prve vrste še dobri delavci. Če dolжник ne more plačati dolga, ga upnik vzame v svojo hišo za roba. Delati mora hudo, zato pa dobiva navadno slabo obleko in hrano. Ker upnik vsako škodo, katero mu napravi, visoko zaračuni, delo pa zelo nizko ceni, mora navadno tak rob do smrti delati upniku. Smrt dolg poravna, ali včasih mora jeden del dolga prevzeti še dolžnikova rodbina.

Poleg teh sužnjev, so pa še državni in dosmrtni sužnji. Lov na ljudij je v več krajih v Sijamu jako običajen. Če sta kaki družini v sovraštvu, se večkrat primeri, da močnejša napade slabšo in jo proda v robstvo. Največ sovraštva in pobojev v deželi izvira od tod, da je bil kdo vjet in v robstvo prodan. Njegovi prijatelji, znanci in sorodniki se potem maščujejo s tem, da napadejo tiste, ki so ga prodali, in jih pobijejo ali pa vjamajo in v robstvo prodajo. Večkrat se jim to ne posreči, temveč tudi njih zmorejo, in torej pridejo sami v robstvo. Glavno trgovišče za robe je v Bangkoku. Prodajajo odrasle po kacijh 200 gld., otroke pol ceneje.

Lovljenje robov pa ne le trpi država, temveč tudi sama lovi robe. Če vsled slabe letine kako selo ne more plačati davkov, vojaki prebivalce polove in država jih proda v robstvo.

V nekaterih krajih pa bogatini kupujejo otroke po 3 do 8 let stare in jih vzrejajo za robe, da jim pozneje delajo.

V nekaterih boljših hišah se robovom ne godi pre-slabo. Ne delajo prevelikega razločka mej robu in drugimi domačini. Tudi se često primeri, da rob vzame domačo hčer za ženo, pa vzlic temu ostane rob. Prodati pa noben gospodar ne sme otroka, ki se je robu rodil v njegovi hiši. Ravno tako tudi ne sme gospodar siliti, da bi mu robinja bila za priležnico. Ljudstvo bi to ravno tako obsojalo, kakor obsoja beg robov. Pred kakimi dvajsetim leti je vlada skušala odpraviti robovanje za dolgove, ker se zlorabi, ali ni šlo. Sicer pa kako hoče vlada odpravljati robstvo, če sama lovi ljudi zaradi tega če ne plačajo davkov. Francozi bodo pač skrbeli, da se robstvo odpravi.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Pes v službi elektrike. Neki inženjer v Londonu je naučil svojega psa, da vleče električne žice po podzemeljskih kanalih in cevih. Privežejo mu žico na ovratnik in ga spuste skozi odprtino v kanal. Pes gre potem in vleče žico do druge oddaljene odprtine. Na ta način je omenjeni inženjer že položil dosti žice in ceste preskrbel z električno razsvetljavo.

Na konju iz Damaska v Kodanj. Znani orijentalški preiskovalec dr. Oestrupp je na konju prišel iz Damaska v Kodanj.

Najnovejša modna bedastoča so žepni robci z vdelanimi demanti. Nedavno so v San Francisku izdelali tak robec v vrednosti 7800 dolarjev.

Ljudska omika na Španjskem. Od 17 milijonov ljudij na Španjskem, jih niti 11 milijonov ne zna pisati in čitati.

Vsi kolodvori od Ljubljane do Kočevja so bili lepo okrašeni. Vihrale so razne zastave, mej drugimi tudi deželne, ki so ob enem naše narodne. V več krajih bili so postavljeni slavoloki. Ob polu osmih je odšel slavnostni vlak iz Ljubljane. Z njimi so se vozili nastopni gospodje minister marki Baquehem, sekcijski načelnik Witteck, predsednik državnih železnic vitez Bilinski, železnični obratni ravnatelj Skala, poštni ravnatelj iz Trsta Pokorny in še nekaj drugih uradnikov trgovskega ministerstva in železniške uprave, potem pa dežel. predsednik bar. Hein, podmaršal Albori, generalni major Fuchs, predsednik deželnemu sodišču Hočevnar, deželni glavar Detela z deželnimi odborniki, cesarskim svetnikom Murnikom, dr. Papežem, dr. Vošnjakom in dr. Schafferjem, dež. poslanci, bar. Švegelj, prot. Šuklje, dr. Tavčar, Grasselli, Hribar, Pakiž, Ogorelec, Povše, Višnikar, Klun, Krsnik, Braune, drž. posl. Kušar, predsednik trgovinske zbornice Perdan, potem več županov iz občin, koder vodi železnica. Po kolodvorih so ministra pozdravljali župani in občinski zastopniki doli do Kočevskega v slovenščini in se je jim tudi zahvaljeval v slovenščini, kar je vzbudila veliko radost. Ministrove slovenske govore naj si dobro zapomnijo tisti, kateri se sramujejo našega maternega jezika in ga vedno ponižujejo. Jezik, ki se ga poslužuje tako visok gospod pri slavnostni priliki, pač ne more biti tako barbarsk. Pri tej priliki naj omenimo, da je gospod minister veš več slovanskih jezikov, zlasti hrvaščine in češčine, in vsled tega ume tudi slovenščino. Ministrovi slovenski govori dajali bodo nam pogum v našem narodnem boju. Če minister priznava enakopravnost slovenščini, zakaj ne bi jo priznavali nižji uradniki. Omeniti moramo, da se je na vseh kolodvorih zbralo mnogo občinstva. Na Grosupljem so lepa dekleta v narodni obleki, s pečami na glavi posebno obračale pozornost tujih gostov. V Čušperku so gospice hčerke grajščaka Lavriča poklonile ministru eleganten šopek, pa tudi druge potnike slavnostnega vlaka odličile s šopki. Na nekaterih postajah je bila zbrana šolska mladina, po nekaterih zopet vlak pozdravljali glasovi godbe. Povsod je streljanje iz topičev pričalo o velikem veselju.

Najlepši je seveda bil vsprejem v Kočevju, kjer je na jako lepo okrašenem kolodvoru pozdravil ministra župan Loy. S kolodvora odpeljali so se gostje v pripravljenih vozovih proti jako lepo ozaljšanemu mestu. Pri slavoloku pred mestom so jih pozdravile gospice v kočevski narodni noši. Skozi mesto so se peljali v premogovnik. Ko so si ogledali premogovnik, so se vrnili v mesto in je bil banket v gostilni Loy-ovi.

Vrsto napitnic je začel baron Schwegel, naglašajoč v nemščini važnost železnice, ki se je izvršila po cesarjevem gaslu: „Viribus unitis“ in nadaljujoč v slovenščini: „V prvi vrsti se spominjajmo vladarja, v svesti si naše dolžnosti in vedoč, da on vse jednako ljubi. In kadar je govor o zvestobi do cesarskega prestola, tedaj se postavlja slovenski narod v prvo vrsto avstrijskih rodov, kajti „Hrast se omaja in hrib, zvestoba Slovcu ne gane!“ Sklepajoč zopet nemški, zaklical je govornik cesarju trikratni „Hoch“ in „Živio!“

Za njim je poprijel besedo trgovinski minister, ki je omenjal, kako bogata je dežela kranjska na lepih spominih. Predniki so v slavnih bojih branili domovino in krščansko omiko pred napadi divjih narodov. Žilavost in vstrajnost, s katerima so se Kranjci vedno odlikovali, jim sta pridobili železnico. Vsem pospeševateljem podjetja se je minister zahvalil. Sklepajoč svoj govor je sklenil v lepi slovenščini te besede: „Jaz pijem na blaginjo vojvodine Kranjske in njenih prebivalcev“.

Zadnji je napil deželni glavar ministru Baquehemu, kateremu se je zahvaljeval za naklonjenost, ker je on blagohotno podpiral to podjetje. Nekatere slovenske goste je iznenadilo, da je glavar po večini slovenski deželi začel svoj govor v blaženi nemščini in še le nadaljeval v slovenščini. Mi si tudi drugače nismo mogli stvari tolmačiti, da se gospod deželni glavar ozira na to, da je na kočevski zemlji.

Novice.

Otvorjenje kočevske proge dolenjske železnice.

Tako veselega dne še ni doživela Dolenjska, kakoršen je bil predvčerajšen, ko se je odprla jedna proga dolenjskih železnic.

kratko rez, ker silno rodi. Treba mu večkrat gnojiti. Daje celo do 100 hl vina na en ha zemlje z 10 do 24 ‰ sladkorja in 5 do 9 ‰ kisline. O ugodnih letinah je dobro, o slabih pa nekaj prekislilo.

10. Rudeči vrh (beli), (weisser Rothgipfler), je glede zemlje jako skromen, uspeva dobro v visokih in nizkih legah, proti mrazu je precej neobčutljiv, rodi obilo in daje dobro, nekoliko vonjavno vino z 20 do 28 ‰ sladkorja in 7 do 9 ‰ kisline.

11. Rivček laški, beli (Wälschriesling) jako rodi v rahlih dobrih zemljah, dozoreva nekaj pozno, zahteva kratko rez in daje izvrstno vino z 18 do 24 ‰ sladkorja in 5 do 7 ‰ kisline toda brez vonjave.

II. Vrste, ki dajejo črna vina. 1. Vrste Bordeaux na pr. Cabernet Sauvignon za gorke lege. Reže se dolgo in daje najplemeniteje črno vino. 20 do 28 ‰ sladkorja in 6 do 7 ‰ k.sline.

2. Burgundec modri zahteva močno, zmerno vlažno, toplo in ravno lego ter dolgo rez. Proti boleznim in mrazu ni preveč občutljiv, sadi se tudi v ravnino, v vznožje vinogradov. Zori jako zgodaj in rodi obilo ter daje jako prijetno fino vino, iz katerega delajo večinoma šampanjec, za tega se grozdje takoj stiska. 20 do 25 ‰ sladkorja in 5 do 6 ‰ kisline.

3. Mavrovna (vrhpoljska, Oberfelder) je za vroče kraje kaj izvrstna (na pr. za vipavsko dolino).

4. Muškat, modri, zahteva dobro prst in suhe vroče lege. Reže se kratko. Vino mu je izvrstno močno in dobro barvano, z muškatno vonjavo. 20 do 28 ‰ sladkorja in 4 do 6 ‰ kisline.

5. Mlinarica (Müllerrebe) je kaj skromna, dozoreva zgodaj in močno rodi. Vino nima burgundove dobrote, je pa vender jako dobro, temno in za mešanje z burgundcem ali z drugim pripravno. 20 ‰ sladkorja in 5 do 6 ‰ kisline.

6. Črnina, modra tična (Zimmettraube) zahteva kakor vranek in dimnik dobro in gorke lego ter suho zemljo. Ker močno v les žene, mora se na dolgo rezati ter jako močno rodi. O cvetji je kaj malo občutljiva. Ako samo to črnino stiskamo, dobimo lahko črno vino z 18 ‰ sladkorja in 8 do 9 ‰ kisline. Vino je pripravno za mešanje n. pr. z vinom od kavke in je jako izvrstno. Zbok svojih obilnih dobrih lastnostij se zelo priporoča za južne kraje.

7. Portugalka modra je občutna proti mrazu in mokroti. Ugajajo ji visoke lege in zlasti peščena zemlja. Reže se kratko. Ker zgodaj zori in jako močno odganja, je kaj dobra za brajde. Rodi močno in daje fino, nekoliko trpko črno vino. 20 do 25 ‰ sladkorja in 6 do 7 ‰ kisline.

8. Sv. Lorenca trta ni izbirčna, najbolj ji pa pri-
jajo gnojne vapnene ali glinaste zemlje. Zori jako zgodaj in močno rodi ter daje bolj lahko a žlahtno bordeau-xu podobno vino. 20 do 22 ‰ sladkorja, kisline pa 6 do 7 ‰.

9. Liverdun je soroden burgundcu. Jagode so blizu dvakrat večje nego burgundove. Rodi silno močno, toda

vino ni tako plemenito kakor pri prvem. Sladkorja je 20 do 22 ‰, kisline pa 6 do 7 ‰. (Konec sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Kako ravnaj z ozimino? Kolikor moreš odstrani vse škodljive vplive setvam ali jih pa vsaj pomanjšaj. Posebno glej, da na njivi ne bode stala voda, zatoorej morajo odvoditi za vodo biti vedno v dobrem stanju. Če sneg zmrzne na njivi, je treba v več krajih skorjo predreti, da more zrak skozi. Slabo prezimelim žitom pognoji po vrhu, najbolje s čilskim solitrom. Skrbeti je tudi treba, da plevel žita ne preraste.

Gnoj na njivi naj se precej raztrese. Ako pustiš gnoj v kupih in se razgreje, zgubi mnogo amonijaka, kadar ga pozneje premešavaš. Sicer pa žito rado poleže, kjer so dolgo časa ležali kupi gnoja.

Molženje krav. Kravo moraš vselej dobro pomolzti. Zadnje mleko je najbolje in krava začne zgubljati mleko, ako se vselej dobro ne pomolze.

Živo apno za ohranjenje sadja. Sadje in krompir se dolgo ohrani, ako ga posujemo z mletim živim apnom. Krompir se je na ta način ohranil štirinajst mesecev.

Spargeljne sejaj jeseni. Neki ruski list priporoča, da se spargeljni sejejo jeseni, ker potem bolje uspevajo, nego bi jih sejali pomladi.

Jajca se dolgo ohranijo, če jih denemo v ovsene pleve. Tudi jabelka se v plevah ohranijo, samo da morajo biti dobro suha.

Črni kruh je tečnejši pa tudi zdravejši od belega. V deželah, v katerih jedo črn kruh, ni toliko bebecv in blaznih kakor v deželah, v katerih je navaden beli kruh.

Poučni in zabavni del.

Sijam in Sijamci.

(Dalje.)

Trgovina in obrtnija se v Sijamu kakor sploh v Zadnji Indiji nista mogli posebno razviti. Močno jo ovirajo razni državni monopoli, kateri je posebno v Sijamu silno veliko. Trgovina je sploh monopol plemenitnikov in pa kralja samega. V deželi naseljeni Kitajci si pa znajo s pomočjo plemenitnikov dobiti kak monopol ali pa pobiranje davka v najem. Kitajci davke iztirjavajo z ne-
navadno ostrojtjo. Vderejo v hiše, pobero vse, kar dosežejo.

Denar v Sijamu ima podobo kroglice in se imenuje tikal. Na njih je ime kraljevo. Poleg tega pa v nekaterih krajih kupujejo in prodajajo tudi z igračami od porcelana. Od kar je dežela v zvezi z evropskimi državami, so se v Sijamu začeli udomačevati tudi razni evropski denarji. Naprej so prišle v navado rupije, kakoršne imajo angleška posestva v Indiji, sedaj pa začenjajo krožiti francoski franki, ki bodo najbrž polagoma izpodrinili druge denarje.

V drugih krajih Zadnje Indije so zelo v navadi kitajski denarji, ker imajo Kitajci celo trgovino v rokah. V Sijamu so pa kitajski denarji redkejši.

Davki so v prejšnjih časih bili večinoma v delu, torej tlaka, zadnji čas seveda se udomačujejo vedno bolj

druge vrste davki. Vzlic drugim davkom, pa vlada od svojih podložnikov še sedaj zahteva, da delajo nekaj mesecev v letu zanjo. Za vlado dolžni so delali vsi prebivalci od 16. do 60. leta. Kdor ni sposoben za tlako, jo pa mora odkupiti. Za pobotnico dobi vrstico okrog roke z voskovim pečatom dotičnega uradnika. Kitajci naseljeni v deželi pa plačujejo vsaka tri leta neki osebni ali glavni davek. Ta davek plačuje se od vsacega člana v rodbini. Vsak Sijamec mora na roki imeti z vpikanjem ali vrezanjem in z barvanjem napravljeno znamenje, v katero pokrajino da spada, robi pa morajo nositi znamenje svojega gospodarja. Kitajcem in drugim priseljencem se pa ni treba dajati na ta način tetovirati.

Uprava v Sijamu je pač najmanj vzgledna. Uradi se prodajajo. Dežela je razdeljena v več pokrajin in načelnštvo vsake pokrajine se komu proda. Pokrajine so zopet razdeljene v okraje, katero uradno mesto prodajo že načelnih pokrajin, in zopet okrajni oblastniki prodajo še nižjim oblastvom občine. Uradniki nimajo določene plače, temveč plačo dobivajo od prebivalcev samih za svojo opravilo in jih prav dobro pritiskajo in odirajo. Dohodi niso baš slabi, ker se v Sijamu kazni za kako še tako težko hudo delstvo da odkupiti. Ta odkupnina se razdeli po gotovih pravilih mej uradniki. Nižji uradnik nekaj zase obdrži, nekaj pa mora plačati višjim, tako da se vsi živé od naroda, kateremu zapovedujejo. Nekateri uradniki so vendar toliko previdni, da nekoliko tudi za prebivalce skrbijo. Tega pa nikakor ne delajo iz posebne ljubezni do njih, temveč jedino zaradi tega, da ne one more predmet njih dohodkov. Pa tudi plemenitniki s svojimi znatnimi predpravicami nekoliko omejujejo samovoljnost uradnikov. Da sijamski uradniki niso posebno izobraženi je pač pri omenjenih razmerah precej umljivo. Kralj oziroma njegova vlada pa imajo posebne vohone, ki nadzorujejo uradnike in ji poročajo o njih delovanju. Ti vohuni se klatijo pod raznimi pretvezami po deželi in poizvedujejo, kako poslujejo razni uradniki. Sijamski uradniki razdeljeni so v pet razredov.

V Sijamu je dedna kraljevina. Oblast kraljevo nekoliko omejujejo pravice plemenitašev. Naslednik pa ni vselej najstarejši princ. Sijamski principi se zelo bavijo z državnimi posli. Tako stoje principi na čelu raznim ministerstvom pa tudi na čelu nekaterim pokrajinam. Poleg pravega kralja je v Sijamu še nekak navidezni kralj kateri pa nima nobene oblasti.

Budajizem je v Sijamu državna vera, ali vendar imajo tudi druge vere veliko svobodo, zlasti tudi razne evropske. Budajistične duhovščine je jako veliko. Govori se, da je samo v Bangkoku okoli pet tisoč duhovnikov. Vzlic temu so pa Sijamci ravno tako kakor Kitajci v verskem oziru jako mlačni. Boljši stanovi opravljajo verske dolžnostij precej natančno, ali vendar vse to le bolj na videz. Veliko vlogo igra v Sijamu v verskem oziru beli slon, ki velja za znamenje čistosti in svetlobe. Velike darila se dajo za vjetje takega slona, katerega potem pripeljejo z veliko častjo v Bangkok, potem ga pa

na poseben slovesen način proslavljajo. Češčenje slona je v Sijami jako staro. Nekateri mislijo, da je starše nego budajistična vera, kajti po indijskih pravljicah je že Bog Indra jahal belega slona. Kralj sijamski ima tudi častni naslov „gospod belega slona“. (Konec sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Irski jezik. V Dublinu osnovalo se je društvo, kateremu je namen, delati na to, da zopet pride v veljavo že skoraj pozabljeni irski jezik. Društvo bode izdajalo knjige in prirejale predavanja v irščini.

Slovanska knjižnica. Prvi zvezek „Slovanske knjižnice“, katero izdaje urednik „Soče“ gospod Andrej Gaberšek v Gorici je že izšel in obsega iz češčine prevedeno povest, „Ratmir“, katero je spisal Jan. Vavru. Cena zvezku je 12 kr., torej jako nizka za 5 tiskanih pol. Kaj več o tej knjižnici pri priliki.

Dr. Holub je podaril svoje zbirke katere je prinesel s seboj iz Afrike, vseučilišču v Jeni na Nemškem.

Dr. Josip Troll je končal svoje potovanje povprek Azije. Ko je bil prezimil v Kašgaru, je šel preko Sibirije in Mongolije na Kitajsko. V Peking je prišel v septembru.

Miha Hornik. Dne 1. oktobra je slavil svojo šestdesetletnico zaslužni lužisko srbski pisatelj Miha Hornik. Poleg Smolarja ima Hornik največ zaslug za probujenje lužiskosrbskega naroda.

Konj z očali. Neki Anglež je opazil, da je konj njegov kratkoviden. Ukazal je optiku napraviti za konja primerna očala. Sprva je konj besnel, ko so mu nadeli očala, ali kmalu se jih je privadil, in bil je celo jako zadovoljen z njimi.

Novice.

— **Osobne vesti.** Začasni okrožni zdravnik g. J. Dominik je premeščen iz Kranjske gore v Železnike. — V Velikih Laščah bil je te dni izvoljen županom g. Matija Hočevnar.

— **Umrl** je predvčerajšnjim nagle smrti v Mariboru generalmajor Ferdinand vitez Gariboldi, prejšnji polkovnik in poveljnik našega domačega pešpolka št. 17.

— **Oporoka.** Pred kratkim umrli posestnik in svečar Jos. Bernard v Ljubljani, spomnil se je v svoji oporoki tudi narodnih društev in volil mej drugim: Družbi sv. Cirila in Metoda 100 gld., dijaškima podpornima društvoma na Dunaji in Gradci po 100 gld. in Šišenski čitalnici 30 gld. Bodi časten spomin mej nami zamrlemu rodoljubu

— **»Radogoj«** sta pristopila kot ustanovnika z doneskom po 100 kron gg. dr. Albin Poznik, c. kr. notar v Novem mestu, in grof Alfred Coronini, drž. in dež. poslanec v Gorici. Kot ustanovnica je dalje pristopila slavna banka „Slavija“ v Pragi z doneskom 400 kron. Slava zavednima rodoljuboma in prepožrtovalnemu slovanskemu zavodu!

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** je poslalo sežansko županstvo 100 gld., da se vpiše občina Sežana za pokroviteljico. Istotako je pokroviteljica postala Trnovsko-ilirska podružnica, ki je po zadnjem izkazu poslala 162 gld. 20 kr. in sicer 100 gld. pokroviteljine in 62 gld. 20 kr. udnine. Dohodek veselice, ki jo je priredila šišenska podružnica na Kolerjevem vrtu, ne iznaša 130 kron, kakor smo poročali predzadnjič ampak 130 gld. Gornjesavinska posojilnica v Mozirji je darovala 25 gld. Prve krone so darovali na Vranskem: Vesela družba 5 kr., č. g. župnik Balon, g. Terezija Šentak in neimenovana gospa po 2 kr., gg. J. Munda, kapelan, A.

poslednje štetve živine se bode preračunilo, koliko soli od dovoljenih pol milijona centov pride na vsako deželo, okraj in občino. Po tem se bode naznanilo vsaki občini, koliko te soli jej je odkazano. Župan bode potem povabil kmetovalce, da poizve, koliko živine da imajo, in če mislijo vzeti soli in na podlagi te poizvedbe ozirajoč se na zgoraj omenjeno razredbo živine izračuna, koliko soli pride na vsacega. Kakor se lahko razvidi, računal se bode pri tem vsak konj ali govedo za štiri ovce, vsak osel, tele ali žrebe pa za dve ovci in tako se bode napravil račun. Tako se bode z lahkoto izračunalo, koliko od prejete soli bi prišlo na jedno ovco, kozo ali prašiča in koliko jo pride potem na tega ali onega kmeta po številu živine, ki jo ima po zimi.

Ko župan tako sestavi zapisek vseh naročnikov, ga pregledajo še finančni stražniki in potem se pošlje tisti solni zalogi, iz katere dobi občina sol ali pa solnemu oddelku generalnega ravnateljstva državnih železnic, ako bode to za tisto občino preskrbelo dovažanje. Kje se naroči, bode se županom že še naznanilo.

Živinska sol se bode po občinah oddajala v neki določeni vrsti. Najprej je dobe občine, ki so jo zaradi pomanjkanja klaje ali pa zaradi živinskih bolezni, posebno potrebne.

Ko dojde sol, se bode naznanilo županu, da pojde ponjo. Ko jo pripelje v občino, bode župan to moral naznaniti finančni straži, da pride, da se v njeni navzočnosti odpečatijo (odplombujejo) vreče in sol takoj razdeli mej kmete, ki so jo naročili. Sol se bode vsakemu kmetu izročila vkupe za vse leto in jo bode moral tudi precej plačati.

Mi smo veseli, da se je dovolila ta sol, ali vender se nam zdi, da bodo pri razdeljevanji te soli preveč neprijetnostij in morda vsled tega kmetje ne bodo posebno pridno posegali po nji.

Kmetijske raznoterosti.

Mlečnost krav. Mlade krave imajo vedno več mleka do tretjega teleta, potem pa blizu jednako do osmega, potem pa vedno manj. Mleko starih krav ima več tolšče v sebi, nego pri mladih. Največ tolšče in sirovine je v mleku po oteljenju, potem se pa tolšča v mleku zmanjša ali krava pa dobiva več mleka. Zopet zgubljati mleko pa začne, ko je že drugič šesti mesec breja.

Korenje sej po snegu. V mnogih krajih imajo navado, da sejejo korenje po snegu. Tako korenje je za štirinajst dnij hitrejše, kar se čestokrat dobro splača. Le to je, da setev ni povsod enakomerna. Zaradi tega je pa še bolje, če se seje korenje jeseni, ker tudi preje vzraste in se tudi enakomerno lahko razdeli po njivi.

Prazne sode je potreba večkrat ščistiti in znova požgati. Če se to ne stori, sodje splesnijo. Če se pa sodi samo požigajo, in ne čistijo, navzamejo se žveplene kisline (schweflige Säure). Ta kislina vinu le škoduje.

Čistost svinjskih hlevov je jeden glavnih pogojev umne prešičjereje. Za to je pa dobro če se tla malo pošev napravijo. Tla se dele v dva dela, v višjega in nižjega. Višji del se nastelje s slamo, drugi pa ne. Prešiči se kmalu navadijo, da v zgornjem delu leže, v dolnjem delu pa blato odkladajo.

Mokra ali suha krma. Dolgo se je mislilo, da je mokra krma boljša od suhe. ali to ni res. Pri mokrem krmljenji le jasli hitro gniyejo. Mokre krme dobro tudi govedo ne prežveči in vsled tega imajo krave tretjino menj mleka. Najmanj pa ugaja mokro krmljenje za debelenje živine.

Poučni in zabavni del.

Sijam in Sijamei.

(Konec.)

Sijamci se oblačijo navadno v široke indijske hlače, z zlatom vezane jopiče, prepase kakor Kitajci. Sploh se pa vidijo zelo raznovrstne obleke raznih živih barv. Brk navadno ne nosijo, nakit pri njih ni dosti v navadi. Pokrivalo je čeladi podobna kapica iz črnega baržuna ali svile s pozlačenim nakitjem. Nekateri rodovi pa imajo tudi turbane. Pri nekaterih revnejših stanovih je vsa obleka moških za ped širok bombažen pas okrog pasu, ženske pa imajo revno krilce, ob grdem vremenu pa tudi le kaka cunja okrog života. Nekatero ženske nosijo nekaj telovnik, ki je pa bolj nakit, nego pa obleka o pravem pomenu beseda.

Zgoraj smo že omenili, da Sijamci ne drže dosti na nakit. Semtrtja se vidijo ovratnice z steklenimi biseri ali školjkami, nekateri imajo na gorenjem delu roke mesingaste, bakrene ali pa železne obročke. Zlata nekateri sijamski rodovi niti ne poznajo, srebra ne čislajo višje od bakra.

Kit Sijamci ne nosijo kakor Kitajci, pač pa na poseben način kvišku češejo lase, da imajo nekaj čop ali greben, ki se ločijo pri moških in ženskah. Te čope ali grebene podpira kovinska igla. Brada Sijamcem ne raste.

Evropska noša se tudi že udomačuje, pa le počasi. Večkrat vidimo kacega višjega dostojanstvenika, ki obleče čez drugo obleko kako evropsko srajco in menda misli, da je s tem že precej napredoval.

Sela so močno zavarovane s plotovi, tako da je moč v selo le skozi vrata, ki se po noči zapirajo. Sela se zelo ločijo. Pri revnejših stanovih so prava ciganska gnezda, pri družih pa zopet vidimo lepše vasi s pagodami (templi) in precej lepimi hišami. Največ se postavi nekako leseno ogrodje, katero se pokrije z listjem in trnjem, pa je hiša narejena. V revnejših hišah je le jeden prostor, v hišah boljših ljudij je pa tudi več prostorov. V večjih krajih se dobe tudi spičaste lesene strehe.

Umetnost je sedaj v Sijamu na nizki stopinji, nekaj je bilo bolje v tem oziru. Razne stare zgradbe, deloma že na pol razrušene, kažejo, da je v deželi nekaj cvetela indijska umetnost. Pri poslopih se pa semtrtja opaža tudi kitajski umetninski vpliv.

Tako smo tukaj ob kratkem nekoliko povedali o deželi in narodu, o katerem se je nedavno toliko govorilo. Natančneje popisovati Sijam je težavno. Dežela kaže preveč raznoličnosti, kar se tiče krajev in prebivalcev. Zanesljivih poročil tudi ni. Mnogo krajev še ni skoro nič preiskovanih, posebno v goratih krajih. Pač je pa pričakovati, da se sedaj svet bolje seznani s Sijamom, ko

se razni evropski narodi poganjajo za vpliv v tej deželi in zlasti, da odpro ondu nova pota trgovini.

Poučni in zabavni drobiž.

Kongiško železnico so nedavno otvorili. Ta železnica je seveda precej drugače vrejena, nego evropske. Ta del, ki se je dosedaj otvoril, obsega tri precej dolge postaje. Evropece vozijo le v prvem razredu, domačine pa le v vozovih za blago. Vsak dan pojde le jeden osebni vlak in sicer po dnevu, ker po noči še ne vozijo. Ob nedeljah ne vozijo, le vsako drugo nedeljo peljejo dinamita, smodnika in drugih taci stvari v oddaljene kraje, ker druge dni z navadnimi vlaki strelil ne vozijo.

Vpliv električne luči na rastline. Viljem Silmens je po mnogih poskušnjah se prepričal, da električna svetloba pospešuje rast rastlin in pa narejanje klorofila v rastlinah. Nadalje je dognal, da rastline ne potrebujejo počitka liki živali, temveč le še silnejše rasto, ako jim po dnevi sveti solnce po noči pa električna luč. Električna svetloba pospešuje razvoj cvetja in sadu. Električna svetloba je dobra za na vrte, ako so mehanične sile po ceni na razpolago.

Novice.

Deželni zbor Kranjski.

Po sv. maši v stolni cerkvi sešel se je včeraj deželni zbor k prvi seji. Zborovanje je otvoril deželni glavar Detela ob 1/2 12. uri dopoldne. V svojem nagovoru je pozdravil glavar poslance in zastopnika visoke vlade, dež. predsednika, izražajoč prepričanje, da bo ta pospeševal delovanje dež. zbora. Spominjal se je dalje glavar v toplih besedah umrlega posl. H. Kavčiča in predlagal, da se sožalje zabeleži v zapisniku. Poslanci so temu pritrdili z dobro-klici. Omenjajoč še spremembe ministerstva, od katere se nadeja, da se bode ozirala na enakopravnost vseh narodov v Avstriji, zakliče glavar trikrat slava presvetlemu cesarju. Deželni predsednik baron Hein pozdravi v imenu vlade vse poslance ter zagotavlja, da bode z zanimanjem spremljal vse obravnave ter skrbel, da sklepi deželnega zbora dobe Najvišje potrjenje. Na to se izvolita rediteljema: baron Lichtenberg in J. Kersnik; verifikatorjema pa Fr. Stegnar in dr. Schaffer. — V finančni edsek se izvolijo: Hribar, Klun, Murnik, dr. Papež, Stegnar, Šuklje, Višnikar, Žitnik, Luckmann, dr. Schaffer, baron Schwegel. — V upravni odsek so bili izvoljeni: Lenarčič, Kersnik, Murnik, Ogorelec, Pakiž, dr. Papež, Povše, dr. Tavčar, vitez Langer, baron Lichtenberg, baron Rechbach; v odsek za letno poročilo pa: Lavrenčič, Lenarčič, Klein, Grasselli, Pfeifer, Stegnar, grof Ervin Auersperg, baron Wurzbach. Poslancema Kraigherju in Šukljeju se dovoli zaradi bolezni odpust in sicer prvemu za štiri tedne, drugemu za osem dni. — Razne peticije in poročila dež. odbora se izroče dotičnim odsekom. — Poslanec Murnik utemelji in predlaga v imenu deželnega odbora nujni nasvet: „Za pokritje primanjkljajev pri deželnem in normalnošolskem zakladu naj se pobirajo od 1. januarja 1894. leta naprej do dneva Najvišjega potrjenja deželnozborskih sklepov, s katerimi se bodo sklenile končno veljavne deželne priklade za leto 1894., ravno tiste priklade, ki so se pobirale 1893. leta“. Nasvet se sprejme brez ugovora. Istotako se odobri volitev poslanca Kraigherja. — Prihodnja seja bo 9. jan. 1894.

— **Osobna vest.** Cesar je podelil stolnemu proštu ljubljanskemu, č. g. dr. Lenartu Klofutarju red železne krone tretje vrste.

— **Odlikovanje.** Č. g. Ivan Kuralt, pomorski kaplan prve vrste, rodом Slovenec iz Žabnice pri Škofji Loki, bil je povodom vrnitve vojne ladije „Elizabeta“ na kateri je nadvojvoda France Ferdinand dovršil potovanje okolu zemlje, odlikovan z viteškim križem Franc Jožefovega reda. G. Kuralt bil namreč ob potovanji ladijin duhovnik.

— **Častnim članom** imenovalo je delavsko bralno društvo v Idriji na svojem zadnjem občnem zboru g. državnega poslanca dr. Andr. Ferjančič-a.

— **»Radogoj«** je pristopil za ustanovnika z doneskom 100 kron. g. dr. Fr. Jurtela, odvetnik v Šmariji pri Jelšah.

— **Ovacija.** V soboto dne 23. t. m. poklonila se je deputacija okrajnega cestnega odbora za ljubljansko okolico, načelnik g. Jak. Matjan, gospodu c. kr. vladnemu svetniku ter okrajnemu glavarju za ljubljansko okolico Ivanu Mahkotu ter mu v znak njegovih obče znanih zaslug izročila srebrno omizje s primernim napisom.

— † **J. Frauensfeld.** Dne 28. t. m. umrl je v bolnišnici v Pragi, koder se je zdravil, gosp. Josip Frauensfeld, pesnik slovenski. Pokojnik bil je star še le 32 let, je bil po stanu učitelj in je kot tak služboval od l. 1880. v Ljutomeru. Bodi mu zemljica lahka!

— **Umrli** je dne 27. t. m. v Ribnici preč. g. Jožef Škubic biseromašnik in kurat v pokoju v 92. letu svoje starosti. Pokojnik je bil sorodnik pokojnega Martina Skubica dekana ribniškega. — V Križevem pri Kostanjevici je umrl za legarjem ondotni kapelan g. Ivan Legat v 27. letu svoje starosti. N. v. p. — V Kranji je umrl dne 27. t. m. ondotni nadučitelj g. Mihael Kuster.

— **Celovski** mestni očetje so pre naredili mestni statut. Namesto 21 odbornikov se jih bode volilo 30. Ob ednem pa določuje statut nemščine kot edini uradni jezik. Slovenskim vlogam se mora pridejati nemški prevod. Gospodje na Dunaji menda tej pre naredbi statuta ne bodo pritrdili, če imajo le količjak ozira na § 19. temeljnih zakonov, kateremu novi statut očitno nasprotuje.

— **Slovenske** in laške šole v Gorici. Kakor znano je mestni zastop goriški početkom tega šolskega leta odprl dve novi italijanski šoli v Gorici. Deželni šolski svet je z ozirom na to, ker novi šoli nista potrebni, dal jih zopet zapreti. Mestni zastop se je vsled tega pritožil na ministerstvo, ki je ugodilo popolnoma pritožbi. Tako hitro ustreza se laškim željam — in slovenskim? Koliko časa že čakajo goriški Slovenci na ustanovitev popolnoma opravičeno zahtevane slovenske ljudske šole!

— **Porotne obravnave** se bodo v prihodnjem letu vršile v Ljubljani dne 26. februarja, 28. maja, 27. avgusta in 26. novembra; v Novem mestu dne 12. februarja, 7. maja, 6. avgusta in 5. novembra.

— **Nov pevski zbor** ustanovil se je v postojnski čitalnici. Oglasilo se je že 25 čilih močij, mej njimi 10 gospic. Vodstvo zborovo je prevzel g. Iv. Pišanec, uradnik v Prestraneku. Predsednikom čitalničnim volil se je na občnem zboru, ki je bil minolo nedeljo, dosedanji predsednik g. A. Ditrich.

— **Nova kmetijska podružnica** ustanovila se je v nedeljo dne 17. t. m. na Dovjem na Gorenjskem.

— **Za podaljšanje** dolenske železnice do Karlovca in od tod do Siska, se baje Karlovčani močno potegujejo. V kratkem pojde o tej zadevi deputacija k hrvatskemu banu in ogerskemu trgovinskemu ministru.

— **Bolezni,** kakor vročinska bolezen, davica, oslovski kašelj in posebno pa influenza nadleguje ljudi na prav mnogih in različnih krajih Kranjske.

— **Nesreča.** Ko se je dne 20. t. m. imela vršiti po umrli veleposestnici Neži Černič prostovoljna dražba v Komendi v kamniškem okraju, šlo je do 50 osob pogledat na 5 metrov visok oder ondi spravljeno klajo. Pri tej priliki se je pa oder podrl in palo je vse skup k tlam. Posestniki Andr. Mejač,